OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
neuvotteleva virkamies
Johanna Hautakorpi

Asiantuntijalausunto

17.5.2021

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2022 - 2025 (yhdenvertaisuus- ja tasa-arvovaltuutettu)

Tasa-arvovaltuutettu valvoo naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) noudattamista, ja yhdenvertaisuusvaltuutettu puolestaan yhdenvertaisuuslain (1325/2014) noudattamista. Lisäksi yhdenvertaisuusvaltuutettu toimii kansallisena ihmiskaupparaportoijana ja valvoo ulkomaalaisten maasta poistamista. Valtuutettujen tehtäväkenttä on laaja, ja eduskuntakin on kiinnittänyt huomiota toiminnan asianmukaiseen resursointiin (esim. EK 49/2019 vp – K 22/2018 vp; TyVM 14/2018 vp – K 6/2018 vp).

Tasa-arvovaltuutetun resurssitilannetta voi luonnehtia niukaksi, mutta vakaaksi. Valtuutetun kuluvan vuoden määräraha on 970 000 euroa, mikä vastaa edellisten vuosien määrärahatasoa. Tasa-arvovaltuutetun suurin menoerä on palkkamenot.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun resurssitilanteessa on ollut enemmän muutoksia. Kuluvan vuoden määräraha on 1 930 000 euroa, joka sisältää 200 000 euron lisäyksen uuden tehtävän (eurooppalainen maastapoistamisen valvonta) hoitamiseen. Tämä lisäys sisältyy myös julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2022 - 2025. Myös yhdenvertaisuusvaltuutetun suurin menoerä ovat palkkamenot.

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on linjattu (s. 85-86), että ihmisoikeusongelmien tunnistamisen ja raportoinnin ongelmiin puututaan määrätietoisesti turvaamalla erillisvaltuutettujen ja muiden viranomaisten toiminta sekä kansalaisjärjestöjen ja kansainvälisten toimijoiden toimintaedellytykset. Ihmisoikeuksien raportointiin ja ongelmiin puuttumiseen on hallitusohjelmassa kohdennettu 450 000 euron määrärahakorotus, jonka yhteydessä on erikseen mainittu toimijoina yhdenvertaisuusvaltuutettu ja ihmisoikeusjärjestöt.

Vuodesta 2020 alkaen korotus on ollut 100 000 euroa, mikä kohdennettiin puoliksi yhdenvertaisuus- ja lapsiasiavaltuutetulle. Julkisen talouden suunnitelmassa korotus kasvaa 200 000 euroon vuonna 2022 ja 250 000 euroon vuonna 2023. Tämän turvin on tarkoitus 1.3.2022 alkaen mahdollistaa lisäviran perustaminen sekä yhdenvertaisuus- että tasa-arvovaltuutetulle. Valtuutettujen verrattain pienissä resursseissa korotus on merkityksellinen ja sillä voidaan vahvistaa toimintaa. Hallitusohjelman mukaisesta 450 000 euron lisämäärärahasta loppuosa, 200 000 euroa, on kuluvan ja tulevan vuoden talousarvioesityksessä kohdennettu kansalaisjärjestöille.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on lisäksi linjattu (s. 90), että perustetaan itsenäinen ja riippumaton naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävä. Tähän tarkoitukseen on varattu 200 000 euroa vuodesta 2020 lukien. Aluksi määräraha on kohdistettu valmistelutyöhön, ja ensi vuoden talousarvioesityksessä se on tarkoitus kohdentaa viranomaiselle, jolle kyseinen tehtävä säädetään. Lausuntokierroksella olleessa luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan, että tehtävää hoitaisi yhdenvertaisuusvaltuutettu, joka toimii jo ihmiskaupparaportoijana. Hallituksen esitys asiasta on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä ja käsitellä vuoden 2022 talousarvioesityksen yhteydessä.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on myös linjattu, että perustetaan vanhusasiavaltuutetun tehtävä (s. 149). Hallituksen esitys (HE 82/2021 vp) asiassa on annettu 12.5.2021. Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2022-2025 on varauduttu 500 000 euron vuotuiseen määrärahaan vanhusasiavaltuutetulle. Vanhusasiavaltuutetun toiminto on

tarkoitus perustaa yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston yhteyteen. Kyseessä olisi kuitenkin itsenäinen ja riippumaton toimija.